

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Modus fingendi arguitas discendi, componendi- Cod.
Ettenheim-Münster 294**

[S.l.], [18. Jahrh.]

Exemplum domesticum, sponsalia B.V. cum s. Josepho

[urn:nbn:de:bsz:31-130114](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-130114)

Exemplum Domestium
Sponsalia D. V. cum S. Iosepho.

Tela caro, pharetramq, leuam coelestis amoris,
 Neptaq, virginis lilia casta toris.
 Et thalamos, purasq, fares, tenerosq, calores,
 q Corda quibus gemini fixit amantis amor.
 Ite procul Vereres, cypruq, cupidinis arces,
 Nullus in hoc thalamo nullus Adonis erit.
 Purior in nobis tepet, et formosior ignis,
 Nympha suo vultu quem Hasarea mouet.
 Nox erat, et somnus letheica papavera spargens
 q Somnia per tacitum lenta trahebat iter.
 Lang, tacebat avis, viridiq, reclinis in umbra
 Finicres genitus iam Philomela tuos.
 At mihi nullus erat nec amor, nec cura soporis
 Si quis amat sola est huic in amante quies.
 Nam lacrymis madidus, foliis ubi myrtq, amaris
 Ad genitus flebat fronde sonante meos.
 Constiteram —

Constriteram, nixusq; manu, membrisq; salutis
Sidera spectabam, caruleoq; choros.
Et modo narrabam Zephyris accensganores
Quis me torretas Nympha decora maris.
Et modo Dilecte fuisse in iudice Homer
Et literis languans ofcula mille dabam.
Sape etiam dixi: o humeris foret ala Columba?
Meta fores alis dulcis amica meis!
Cum loquor hae ois dulci sonat aethra fragore
Suisq; stellati panditur aula chori.
Tum celeres agitare rotas tacitisq; quadriga
Lapsibus aethereas sollicitare vias.
Aureus axis erat, tenoq; smaragding, orbis
Stellabat gemina gemma grando rotae.
Scintillant adamantae trabes, ardentq; pyropis,
Carula Hyacinthi per iuga gena tenet.
Purpurei flagrant uestita sedilia velis,
Cetera quadriga rasile sternit ebur.
Serica iungebat bige tres fascia Nympha,
Qualibet ex illis exula solis erat.

Haec niveo curram gressu per inane trahabant,
 Tranq[ue] stringebat melles ore puer.
 Virgo vehebat curra sublimis in alto
 Haec erat Angelicis pulchrior una choris.
 Non Cyprus, aut Argo, decantataeque Myconae,
 Viderunt aliquid Virgine dulce magis.
 Tanta oculis inerat, fronti quoque tanta venustas,
 Brevisq[ue] humeros sparsis gratia tanta comis.
 Caruleis oculos, niveisq[ue] argentea filis,
 Inde spargebat versicolore pedes.
 At planta .i. roseas tingebat utraq[ue] cothurnoq[ue].
 Luna dabat mediis oscula blanda labris.
 Caetera quid referat? celsa, o temeraria celsa!
 Penna potest vultum scribere nulla Dea.
 Imò aliquid tanta perge haud temeraria perge!
 Penna potest umbram pingere casta Dea.
 Fascia stringebat pectus, violaeq[ue] colore
 Pota pererrabat textilis arsa latus.
 Omniaq[ue] ardebat gemis in Virgine, gemis
 Pulchrior ardebat Virgo sed ipsa peris.

*S*inge Torum, cuius sint pura corallia fonda
Periclyp, e' Generis uliutra texta rosis.
virginis hae labrum fuerit: resupinq' (ut inter
Peonios) infans hic reuabat amos.
Eae erat in vultu, sed. aupta rosaria lacti
Miserabantq, animas laiq, rosaeq, suas.
Sic quoq, poma solent nives candere colore
Parte alia atq, alia parte rubere solent.
Parly, coma ventis fixuata fluctat in uadis,
Mollibus ardebat pars religata rosis.
Deniq, florebat tot in illa Virgine lotes,
Terra quot ambit opes, quotq, habet axis opes.
Suavi liqustra nitent, sed Virgo suavis illis
Blanda rosa est, sed erat blandior illa rosis.
Candidius quid lacte? fuit mage candida Virgo
Dulce mel est, sed erat dulcior illa tamen.
Ah! quoties dixi: cerne, o pulcherrima cerne!
Inipio forma Tartalus esse tua.
Ah! quoties dixi: ur i' transformor in Argum,
Mille oculis biberem quot habet illa favos.

Pone latus Nympha vir erat, cui Tempus utrumq;
 Sparferat amosa candida bruma nive.
 Siliæ gestabat nanus altera, et altera ferrum
 Sæva ebur, at serræ dens adamantis erat.
 Pendebatq; humeris auro stellata securis,
 Et delabra, et si qua fuit in amore fabris.
 Agrosi. Josephus erat, tunc nubere dextas
 Cingeretq; amplexu colla cupido fuit.
 At locus obstabat, lacrymis rorantibus ergo
 Quæ potui dixi voce: Josephæ vales?
 Tene igitur video! vel me tua fallit imago?
 O te oculis solve chare Josephæ meis.
 Licetq; videre senex, et gemine noto
 Lilihero: est nobis dicere infans ave!
 Virginis inq; senis medio pulcherrimus infans
 Pulchre sedens bigæ nocte premebat ebur.
 Aurea purpureo circum fœnur illita limbo
 Gelas, et in manibus gemmeus arcus erat.
 Non prouel hinc pharetra auratis fecunda sagittis,
 Velabatq; humeri discolor ala rosas.

Cæsaries liquida auro, at eburnia bacula nudus,
Inq. ovali duplex orbe planeta fuit.
Igne erat, teneriq. rogos spirabat Amoris
Inq. suo nomea corde ferebat amor.
Sapere fui incertus magis an formosior esset
Ista suo puero Virgo, puerne magis?
Et modo dicebam Puero est magis pulchrior illa,
Et modo dicebam pulchrior iste puer.
Iam magis ille puer, sed iam magis illa placebat
Mutabantq. suos Virgo, Pueroq. vires.
Quid facerem dixi si relinquenda vel illa
Virgo, relinquendus vel Puer ille foret?
Eligere magis puerum? magis anne puellam?
Dignus amore Puer, digna nec illa mihiq.
Eligere certe Puero, tu Virgo valeres
Da veniam, pulcher te magis ille Puer.
Quid loqueris? amor errasti tua corrige vota
Parce Puer Virgo, te magis illa placet.
Te rogo si quis ades Iudex, ab amante rogaris
Quo poteram in tanto flectere vela Mari?

Pulcher uterq, et erat pariter formosus uterq,
 Sua erat haec virgo, sol erat ille Puer.
 Ambo delicias liquidi, fons nectaris ambo,
 Vera erat haec virgo, fons erat, ille Puer.
 Quid Puero posset, quid Virgine dulcius esse?
 Virgo Ver, uva Puer, ros puer illa rosa.
 En amo te mi dare Puer! charissima Virgo
 En ero te! sed anem quem magis ambigit.
 O amor! o quantas agitas in pectore lites!
 O amor! o animi blande Tyranne mei!
 Sic ego dicebam Puero liquefacto amore,
 Neve minus Nympha merfus amore tamen.
 Interea lentis erabat in aëre currus
 Motibus, et frenos pulcher agebat amor.
 Quâ rota fergebat celsu modo sidera nati,
 Et modo iocines ninq, rore rosas.
 Alligerosq, choros circumstipare quadrigam
 Perq, auras penna lenè sonante vehi.
 Hic lytharas fragit, digito, plectroq, is corte,
 Dirasq, ferit, Chreuiasq, fides.

Prellifluos facit ille cygnos per labra volare
Et philomelam alius dulciter ore pluit.
Hic agit et niveos, virides hic ventilat alas,
Cerulea nonnullis pluma colore natat.
Non aliter Bavo gemmata volumina caudæ
Cum rotat, et picti circumat orbis opes.
Crysolithum hic videas hilare videre smaragdum
Et flores invenis quotquot Aprilis habet.
Stant volucres circum et caudæ mirantur honorem
Nec solidos cantus fingere rostra valent.
At Junonis avis propria sibi consuevit forma
Stat media atq; altum ducit in orbe caput.
Sic stellata cohors variorum induta colorum
Iride, per liquidum castra movebat ites.
Vidi alios agitare pedes, agilisque choreas,
Hinc volare humeros Virginis, inde pedes.
Non leuis, ac tepidi redeunt cum tempora Veris
Stimulq; rebent, et sine nube dies.
Converniunt volucres, levibusq; natantibus alis
Prælia maiori pro levitate gerunt.

In choros cœunt resonat clangoribus æther,
 scilicetque plumigero sibilat aura pede.
 Hæc volat, hæc revolat, fugit hæc, redit illa, iocatur
 Alverno fugiens cum redeunte pede.
 Remigat ista auras, illa implicat orbibus orbes,
 Hæc tremulo crispat gutture mille notas.
 At postquam medios curry pervenit ad axes,
 Constitit immobilis aurea biga rotis.
 Tul pharetratus amor, concussis molles alii
 Exilit, hunc sequitur proximus inde senex.
 Ultima Virgo fuit, manibusque ab amore levatis
 Nixa, levis roseo fixit in axe pedes.
 Spermata sparsa fluunt et inundans fascia limbi
 Oscula Virgineo dat sinuosa pedi.
 O amor! o quantis nipes incendia flammis
 Virginis ut mentem dulcis imago febit.
 Sæpe recurrit enim menti tam dulcis imago
 Horit amor quoties sic ego mente loquatur.
 Sic stetit et sic culta fuit, sic lumina flexit,
 Lactea colla vagis sic tremuere comis.

Hos habuit gestus, haec illi verba fuere
Hic color, haec facies, hic decus oris erat.
Sed quod erat nomen formosa virginis? ante
Lingua, et qua fuerat Nympha decora cane.
Illa fuit, fuit illa mei dulcissima cordis,
Illa fuit cordis dulcis amica mihi.
Illa fuit, qua nulla fuit formosior; illa
Virgo fuit, qua non blandior ulla fuit.
Neque mari cognomen habet, nam quisquis in isto
Delificat pelago nescius amore perit.
Luna etiam posset dici nisi plena videret,
Semper et eclipsis Virgine nulla foret.
Pinge bonum quodcumque voles, et quanta cupis
Hoc fuit, et multo suavior Illa fuit.
Eloquar? an fileam? Nomen tu dulce sonando
Deliquium voris nescia labra timent.
Sed loquar; interea flexa cervice reclinis
Si quis adest, dicat nobile nomen Ave.
Illa igitur formosa, ut Luna, electior ipso
Cum sine nubibus nitet sole Maria fuit.

Haesit in aspectu geminorum Matris amorum
 Frons mea verborum lacryma fixata vice d.
 Ter conata loqui, ter destitit ausâq; quarto,
 Vix potuit tandem dicere: Mater Ave.
 Plura locuturum lacrymis iam lentig ortis
 Avertunt oculos ei: nosa mira meos.
 Habat amor, mediumq; senis, Nymphâq; tenebat
 Poena deauratâ vespere tela gerens.
 Et modo Josephi, modo Virginis fingit ore
 Mellifluis lenes sparsit ab ore sonos.
 Utq; labella tener rosas diduxit hictu,
 Dulcisonâq; duplex fluxit olore labum
 Angelici siluere chori siluere susurri,
 Vento hui, et tremulo substitit aura pede.
 Tunc amor: ò inquit thalamis dignande iuuenis
 Fortunata lenex, Virginisq; toris.
 Dic agendum: sponsumne lubet te Virginis esse?
 Utq; toris virgo sponsa sit illa tuis?
 Erubuit, penitusq; rogo liquefactus amoris,
 Virginis imposuit languida colla sinu.

Dein ait: ò! Infans flammarum causa meorum!
Vulnera qua figis tam simulare potes!
Scis ipse ut flagrem Hasareno virginis igne,
Flagret ut ingenti pallida cere focus.
En coquos: en liquos: sursumq; reflexq; ad istam
Elypfes animo deficiente traho
Cernis, ut in cineres teneri dissolvat amoris!
Sola refrigerium est usta futura Maris.
Rupe moras dilecte Puer reliq; in unum
Phoenicēq; duos unica flamma coquet.
Ida columba mei rapuit sibi cordis amores,
Possideat flamas illa Columba meas.
Ripit anox Hymphamq; humili cervice salutans,
Dixit ait, ò Regni gloria summa Mei.
Josephus Regina tuo dignaris amore!
Utq; plures Illi, sic placent ille Tibi!
Ida oculis defixa solo rursusq; levatis,
Dixit: et ò Divitis gratia quanta fuit!
Sic Roma immorians tenuis quoq; sibilat aura
Sic Philomela canis, dum moritura canis.

Florea sic messis, stillis madefacta susurrat
 sic matutino rore liquifera strepant.
 Suis, dixit: quam non ego fin crudelis amanti
 Me, dotésq; meas, qui cupit ille feret.
 Me Iosephus amat! precos ut n' cupret amare,
 Nullus et in nostris pelleat igne cinis.
 Me pelagus vocat ille suum! nihil abnuo nomen
 Accipio, sed erit Aliyon ipse meus.
 Me solem vocat ille suum. nihil abnuo, solis
 Munus agam, Phœnia sit meq; ille tamen.
 Rumpere moras formose Puer, neutamur in unum
 Delibetq; animas unica flamma duas.
 Interea sed amos geminos ut vidit amantes,
 Vranimes avido corde bibisse faces.
 Emicuit pedibusq; hilaris libavit arenas
 Ætheris, et paridi dixit amore flagrans.
 Hos puer exegi geminos de corde triumphos
 Jam quid amor possit cum tonat ambo sciant.
 Arma citi, ferte arma, puer tum labitq; axe.
 Arma ferens: seq; his non mora iungit amor.

Terg, caput quatiens, solido premit impiger auro
Cassidis, impere serica fila cono.
Plumea filva volat, galeaq, iocantibz undis
Candida purpureis infusa penna tremitt.
Quaq, prius finui roseo dabat oscula limbo
Fascia, nunc torax ex adamante riget.
Molle genu sagulum velat finuatq, in undas,
Hoc quoties tremulo palpitat aura labro
Aurea dissolvit pedibus sandalia. fure
Vult teretis stringat bellua squama nives.
Inde arcum leva quatiens, dextraq, sagittas
Spirat et aeneo flammeus ore rogos.
Flama oculi, flama ~~condempna~~ frons flama, flama
Delus et implumes nil nisi flama gero.
Obstupui, mutata nova miracula forma
Tunc amor sicbam tu prior ille Puer!
Non prior ille mihi, n' tu puer ille videris
Tu ferus imbelis sed puer ille fuit,
Si tamen ille puer non es uir lentis flamas
Non alias abeis quas dabat ille puer.

Sed tamen ille Puer fuerat tua forma gigantis
 Tu rigidus memini, nitidus ille fuit.
 Non tamen affinis Puero es, sic ille ferebat,
 Casariam, pueri sic gerat ille genis.
 Si tamen hoc habita redeas ad lecta Parentis,
 Ille meus non est diceret ille Puer.
 Sive igitur Puer ille, Puer sine alter ab illo
 Pardulus ut plauit, sic mihi magne plaus.
 Sic ego: nil respondit Amor, nam totq; in arma
 Dum ruit, ad voces furtiuit ille meas.
 Habat in aduerso Iosephus Virginis ore
 Fixus, ut in centro linea fixa suo.
 Habat et immoto solis iubar ore bibebat,
 Deliciis peritus languidus ipse suis
 Jan lacrynis estum calidi irrorabat Amoris,
 Jan lacryma voces deficiente dabat.
 Quam pulchra es dilecta mihi, sine labe soluta
 Quamq; oculis blanda es dulcis amica meis.
 Si nefas, formosa tuis ab amantibus uros,
 Dic igitur: flammam nunquid amantis amas?

Flecte oculos dilecta tuos, pulcherrima flecte
More etenim mitis turturis ambo nitent.
Si quis ad os! mirare neam quam mitibus umbriz
Vtriusq; oculi stellula fixa notet.
Ostinam nr̄as spectes charissima flāmas!
Virginis dices hae eget aethra Mari.
Interea sed amos iam contemplatq; amantem,
Virginas toto corde bibisse febres.
Arduus exultat, telumq; in mare confians
Se parat et galea vincula p̄ta ligat.
Tum telu' expromit pharetris: hoc saucia quondā
Hylisti: cervi more theresa Neum.
Iamq; arvens onerat, iamq; insidiatq; ocellis,
Cornua iam laxat, filaq; laxa strident.
Sibilat et liquidas volat ales arundo p̄ auras,
Quoq; fugit telo lapsa favilla micat.
Stellula sic fudo currit vaga in aere, que si
Non cecidit, visa est mox cecidisse tamen.
Sertis amans vulnq; pectusq; sup̄ing archelū
Sine manu palparis, heu! mihi dixit amo.

Pallet inardescit, friget, rubet, aestuat horret.

Et tremula exulso sanguine vena micat.

Íamq; oculos tollit, visaq; recordit eisdem
Virgine, iam Hymphan voce tremente voca

Et licet arte senex, vabris ab arundine tactis,
Erapit teneris verna Iuventa genis.

Argentúmq; como refluxum mutavit in aurum,
Solvit et arnosum ver iuvenile genu.

Sic Phoenix inter arabum de misse favillas
Creditor in plenas igne vivere novas.

Hon ming interea flámis ardebat iisdem.

Deliciis Virgo naufraga pene suis.

Namq; ubi coelestes sensit bulire favillas

Inq; suo puerum corde natare Deum.

Procubuit vapidos imitata papaveris aestus,

Plexit et in tremulum languida colla latq;

Tunc lenes Zephyros roseo spirante labello

Ricere vix poterat vulnus amoris alo.

Stant circum Nympha gravidos pars flore quafidos

Depluit haec violas, fundit at illa rosas.

Pars sternit roseum viridi fages aggere lectum
Pulvinosq; thymo liliolisq; replent.
Pars laxare^{ting} et odoras ignibus undas
Furdere, pars verno membra locare foro.
Ipse etiam crudelis amos miseratq; anantem
Et voluit pennas supposuisse suas.
Sensit adesse Deum (quis enim n' sensit amore?)
Namq; puer flammis noscitur ipse suis.
Sensit et expanso labri pulcherrima flore
Vicisti satis est, parce ferire Puer.
Nulla tuis in me pars est intacta sagittis,
Proxima quam mittes figet arundo necel.
Parce Puer Josephus idem te languidq; orat,
Per tua tela rogo, deniq; Parce Puer.
At nos coelestis Colymæ nequartis alumnae.
Quis nimis semper pectus amore calet.
Me malis stipate, rosis fulcite, solutus
In cineres aeger languet amore finus.
Sponsus adhuc caput attollens, cubitoq; reclinaris
Dilectine inquit Turturis iste Ionus!

Agrosio: vox ista meae mitissima sponsae
Dilectaeq; mihi virginis ille sonus.

Dulcis amica veni! flagrans iam floruit aestas
Imber, hyemisque abijt dulcis amica veni.

Iurge igitur propera, nostrisque amplexibus hanc
Rumpere moras obices solve decora veris.

Sola levare potes nostras pulcherrima flammis,
Tu mea Dilecta es, tuque cupita mea.

Dixit: ad hoc virgo dulci attenuata colore
Audio: dilecti Kardula verba mei.

Tes vides, tenesque meum: felix tandem

Brachia: te tenes, te video mea lux.

Iurge manus Josephae tuas, iurge oscula, iurge
Brachia, tu meus es, pectora iurge meis.

Ille sua laudes sponsae geminavit et ignes

Tu mea Dilecta es, tuque cupita mea.

Illa sui sponsi titulos repetivit et ignes,

Tu meus es dixit, tuque cupite meus.

Hoc sibi dum gemini castique loquuntur amantes

Altero in alterius colla tenente sinu.

Oculis in utrumq, et sopos instillatq, amoris
Reliquis similis nam fuit ille sopos.
Tunc pede suspensus et mota vix lentis ala
Exilit e latebris flammeus oris amor.
Ex promptaq, sinu, contexta adamante caterva
Fortiter amborum corda adamante ligat.
Imponitq, rotis et biga laxat habenas
Rursus ad aetheras, seu properaret agros.
Tunc ego: quo properas formosa revertere dixi
Hut saltem propera si iuvat ire minus.
Idea nihil contra tandemq, absconditq, artus
Saryniq, et gemitq, sola relicta mihi d.
In gemui, spectansq, polos, luxinaq, relictum
Si fugis at saltem dic mihi Virgo vale.
Vel saltem me Virgo iube discedere Teum
Huc danq, rotis farina parva tuis,
Euge brevi venies, toties mihi Virgo canebas
Quam longum hoc series dies semel euge veni.
Quando erit ille Dies, quo te pulcherrima cernat
O mihi quam felix tunc erit ille dies.